

Poštovani posjetitelji, uvaženi gosti, dragi prijatelji, Pozdravljam Vas u ime svih zaposlenika, uprave i članova Savjeta (JUSPJ), ovdje, na svečanoj komemoraciji povodom 66. obljetnice proboja jasenovačkih logoraša. Spomen

područje Jasenovac je memorijalno područje, mjesto zločina natopljeno krvlju, prekriveno kostima žrtava, ispunjeno tugom. To je mjesto na kojemu s pijetetom odajemo počast i čuvamo dignitet svake pojedine žrtve. Mjesto na kojemu se ponašamo dostojanstveno, u miru, bez povika i pljeska. Onako, kako to priliči komemoraciji žrtvama zločina.

Poseban pozdrav upućujem preživjelim zatočenicama i zatočenicima jasenovačkih, ali i svih drugih logora, koji su danas ovdje, s nama, ali i onima koji nisu mogli doći.

Poštovani posjetitelji, prošlo je 66 godina od uzvika zatočenika Ante Bakotića, kojim je započeo herojski proboj posljednjih zatočenika (njih 1249) iz logora u Jasenovcu. Malobrojni preživjeli, njih 100-tinjak, ponijeli su u svojoj duši doživotnu traumu vlastite rastrganosti između želje da zaborave sve užase logora, ali i potrebe da sačuvaju sjećanje na žrtve-na članove obitelji, prijatelje, susjede. Jer, njihovo bi sjećanje trebalo poslužiti kao pouka budućim generacijama. Da se slični užasi nikad više ne ponove.

Gotovo 82.000 mrtvih. Točnije 81.988 osoba, imenom i prezimenom. Do danas. Ali žrtve nisu samo ubijeni u logoru. Žrtve su i preživjeli koji već 66 godina svjedoče istinu o zločinu i strahotama ustaških i fašističkih logora. Da podsjetim: jasenovački logor nije bio samo u mjestu Jasenovac. Imao je svoje ispostave i u okolnim mjestima. Činili su ga i logori: Krapje, Bročice, Ciglana, Kožara, Stara Gradiška, Dubičke krečane, Uštica, Mlaka i Jablanac na sjevernoj, te logor Donja Gradina na južnoj obali Save.

Jasenovac je danas simbol, personifikacija ratnog zločina. Jer, Jasenovac je samo jedan od 82 logora na području Hrvatske. Bilo ih je posvuda- u Koprivnici, Lepoglavi, Bjelovaru, Samoboru, V. Gorici, Sisku, Capragu, Požegi, Vinkovcima, Đakovu, Dubrovniku, Rijeci, Gospiću, na otocima- Rabu, Molatu; u Zagrebu ih je bilo čak šest.

U logoru Jadovno kod Gospića je za samo dva mjeseca, ubijeno čak 40 000 ljudi. 40 000 ljudi, pa to je jedan, ne baš mali ubijeni grad.

Ali o tome se ne govori. I ne uči u školi. Pogledajte malo udžbenike povijesti i hrvatskog jezika. Zabilježite na koliko se mjesta spominju ustaški zločini i njihovi logori. Iznenadit ćete se. Toga tamo gotovo niti nema. Zašto?

Zar zato da bi se zaboravilo da su postojali? Ili, možda, da bi se zaboravilo tko su bili zločinci? Pa, dokumentacija o tome postoji. Većinu od tih 82 logora osnovale su ustaše. Već 20. travnja, samo deset dana nakon što je formirana takozvana NDH, formiran je i prvi logor. Bio je to logor Danica u Koprivnici.

I logor u Jasenovcu osnovale su ustaše. U kolovozu 1941. A onda je to čak i ozakonjeno. U studenom 1941. Pavelić je potpisao "Zakonsku odredbu o upućivanju nepoćudnih i pogibeljnih osoba na prisilni boravak u sabirne i radne logore". A nepoćudni su bili Srbi, Romi, Židovi, Hrvati – komunisti i antifašisti. Čak i žene i djeca - 20 038 djece mlađe od 14 godina. Što li su ta nevinna dječica bila kriva?

A onda, u travnja 1942. stiže obavjest Zapovjedništva ustaške nadzorne službe, "da sabirni radni logor u Jasenovcu može primiti neograničen broj zatočenika", a odmah za njom, zapovijed "svim područnim oružničkim postajama da pakupe sve Cigane na svom području te da ih"... " preprate u Jasenovac".

Može li netko normalan uopće zamisliti mjesto koje može primiti neograničen broj ljudi? Ja ne mogu. Ali, odgovor je jasan. Naravno da je bilo mjesta za neograničen broj novih. Kad su ga pravili svaki dan. Pa, svaki dan su ubijali na stotine već zatočenih.

U jasenovačkom logoru je ubijeno čak i nekoliko katoličkih svećenika. I oni su bili nepoćudni. Zato što su mislili svojom glavom, zato što su se protivili zločinu. I sam nadbiskup Stepinac je izjavio da je jasenovački logor "sramotna ljaga", a ubojice u njemu "najveća nesreća Hrvatske".

Na sreću, današnja demokratska Hrvatska nije sljednica te takozvane NDH. Današnja Hrvatska počiva na tekovinama antifašističke borbe. Moramo biti ponosni na to! Zbog sebe. Zbog naše djece. I zbog njihove budućnosti.

Nove generacije moraju znati istinu. Moraju učiti istinu. A to je odgovornost svih nas: roditelja, učitelja, znanstvenika, udruga građana, medija, političara.

Nitko nema pravo zatvarati oči pred manipulacijama kvazi-povjesničara i pokušajima falsificiranja povijesti, pred sve češćim ispadima pojedinaca i grupa, pred fašističkim porukama s internetskih stranica. Osim efikasnije edukacije i prevencije, činjenice govore da su nam potrebne i efikasnije sankcije.

Strašno je konstatirati da čovječanstvo ne uči na vlastitim pogreškama. Jer, i danas se ratuje. I danas postoje logori. I mi mlađi smo, 45 godina nakon završetka 2. svj. rata, u Domovinskom ratu, ponovo iskusili slično zlo.

NE PONOVILO SE NIKAD VIŠE!

Hvala vam što ste i danas ovdje!

Mrtvi se ne mogu boriti protiv zaborava. Ali mi živi možemo. I moramo!